

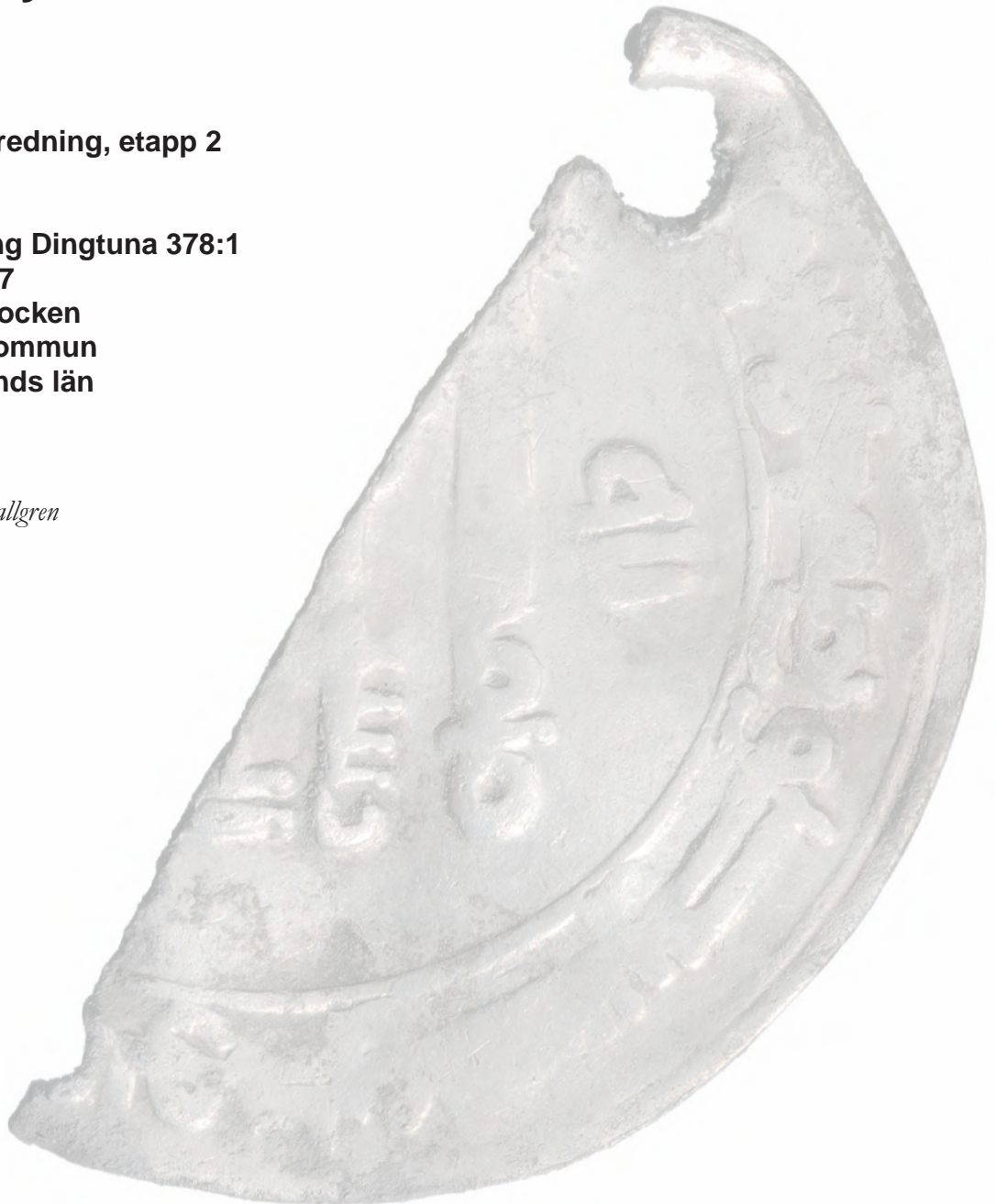
Östjädra

Silvermynt nummer 2 149

Särskild utredning, etapp 2

Fornlämning Dingtuna 378:1
Östjädra 1:7
Dingtuna socken
Västerås kommun
Västmanlands län

Anna-Lena Hallgren

Östjädra

Silvermynt nummer 2 149

Särskild utredning, etapp 2
Fornlämning Dingtuna 378:1
Östjädra 1:7
Dingtuna socken
Västerås kommun
Västmanlands län

Anna-Lena Hallgren

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2012

Omslagsfoto: Halvt arabiskt silvermynt från Östjädra. Foto: Kungliga myntkabinettet.

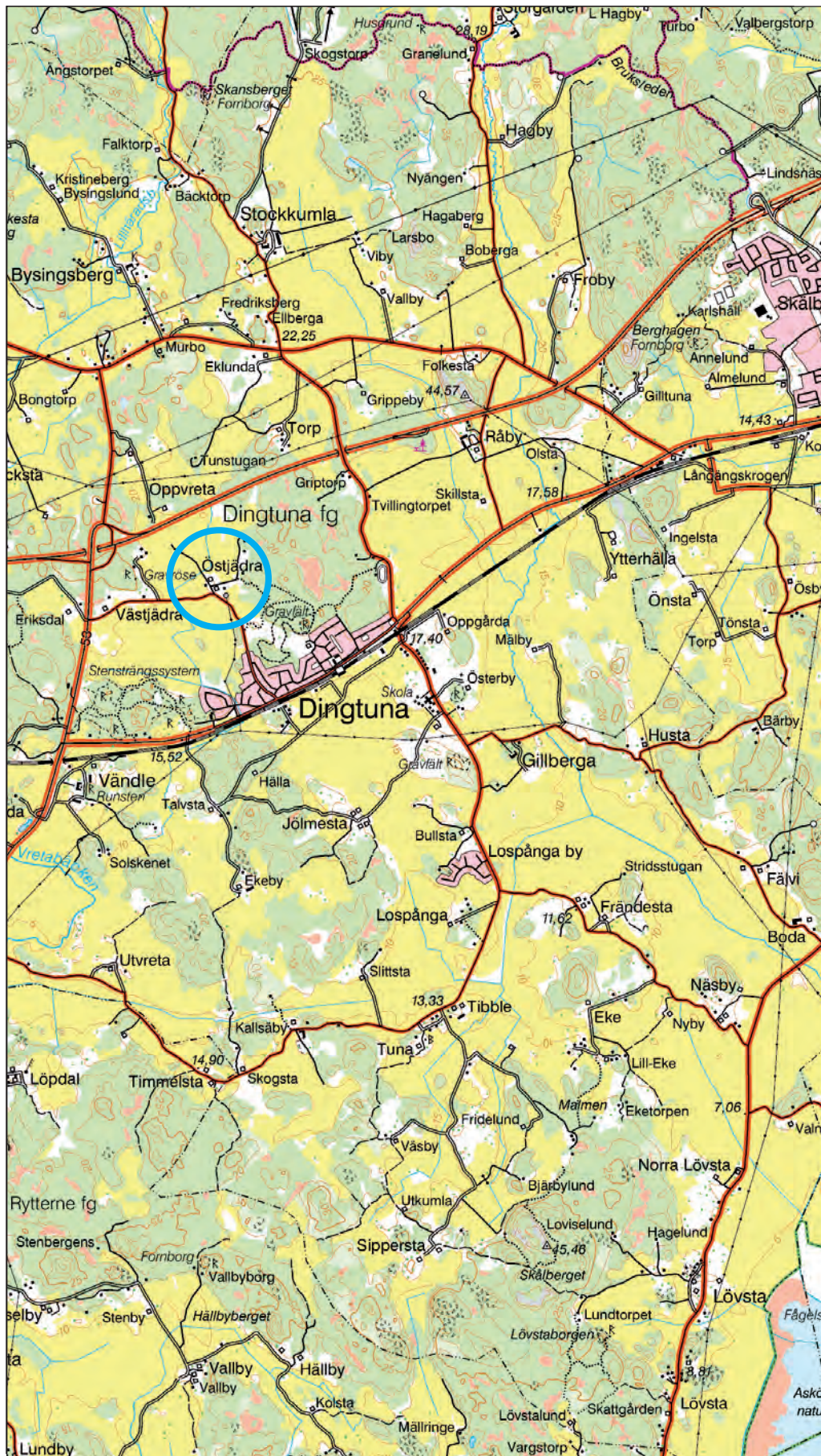
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISBN: 978-91-7453-121-3

Tryck: Just Nu, Västerås 2012.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Syfte.....	8
Avvikelser från undersökningsplanen	8
Genomförande, metod och dokumentation.....	9
Resultat	10
Anläggningar.....	11
Fynd.....	11
Utvärdering	13
Referenser.....	14
Arkiv.....	14
Tekniska och administrativa uppgifter.....	15
Bilagor	
Schaktlista	16
Anläggningslista.....	16
Fyndlista.....	17
Figurförteckning.....	17

Figur 1. Utdrag ur digitala Gröna kartan. Platsen för utredningsområdet är markerad med en blå ring. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Inom fastigheten Östjädra 1:7, strax norr om Dingtuna samhälle utanför Västerås, finns planer på att utföra en fastighetsreglering och nybyggnation (figur 1). Den planerade nybyggnationen utgörs av ett bostadshus med tillhörande carport. Inom fastigheten finns idag ett mindre bostadshus och en fruktträdgård. På platsen för den planerade nybyggnationen påträffades 1917 en silverskatt (Dingtuna 378:1).

Länsstyrelsen beslutade med anledning av den tidigare funna silverskatten att bekosta en särskild utredning, etapp 2, för att klargöra om fornlämning Dingtuna 378:1, eller andra lämningar som inte är synliga ovan mark, berörs av det planerade arbetsföretaget. Resultaten från utredningen ska ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av företagets tillåtighet enligt 2 kap KML och om ytterligare åtgärder krävs.

Om rester av silverskatten (Dingtuna 378:1) påträffades skulle utredningen bedöma dess bevarandegrad, karaktär, mängd, avgränsning samt preliminära datering. Om okända lämningar påträffades på platsen skulle samråd omgående hållas med Länsstyrelsen. Då det i ett tidigt skede av fältarbetet stod klart att det både fanns rester av silverskatten och tidigare okända boplatslämningar inom utredningsområdet kontaktades Länsstyrelsen. Efter ett samråd i fält beslöts det att vi i första hand skulle försöka avgränsa utbredningen av de boplatslämningar som framkommit.

Sammanlagt öppnades omkring 130 m² fördelat på fyra schakt. I samband med att grässvålen avlägsnades avsköts schakten med metalldetektor. I schakt 4, där det tidigt påträffades ett vikingatida silvermynt, togs endast grässvålen samt den översta delen av matjordslagret bort varefter arbetet avbröts i detta schakt. Övriga schakt grävdes ner till orörd undergrund. En översiktlig metalldetektering gjordes även av ytor vid sidan av schakt 4 varpå ytterligare ett möjligt silvermynt framkom.

I samtliga tre schakt som grävdes ner till anläggningsförande nivå påträffades boplatzanläggningar i form av 8 stolphål, två härdar, en möjlig ugn, två gropar och ett kulturlager. Ingen av anläggningarna undersöktes utan rensades endast fram och dokumenterades. Samtliga åtta stolphål återfanns relativt väl samlade i två av schakten. Huruvida de utgör delar av ett eller flera stolpbyggda hus eller inte går inte att avgöra utifrån de upptagna schakten.

Vid rensningen påträffades fynd i form av enstaka keramikfragment, bränd lera, obrända ben och slagg i några av anläggningarna. Inslaget av klart efterreformatoriskt materialet var förvånansvärt litet i de fyra schakten. Förutom enstaka tegelfragment som återfanns vid rensning av en grop och i ett kulturlager var inslaget av tydligt recent material koncentrerat till den ovanliggande matjorden. Ytligt i ett stolphål samt i kulturlagret framkom förhistorisk keramik. Relativt mycket smidesslagg påträffades, både vid schaktning och metalldetektering, framförallt i schakt 2.

Vid metalldetekteringen påträffades tre föremål där detektorn indikerade för ädelmetall. Dessa utgjordes av ett arabiskt silvermynt, ett obestämt, möjligt silvermynt samt del av en sked? i vitmetall.

Det arabiska silvermyntet är präglat i Taschkend (al-Shash) år 906/7. Nästan samtliga arabiska silvermynt i Östjädraskatten är slagna för Samanid-furstar i Transoxanien och präglade antingen i Samarkand eller i Taschkend (al-Sash). Det nyfunna myntet passar således väl in bland de övriga mynten i skatten.

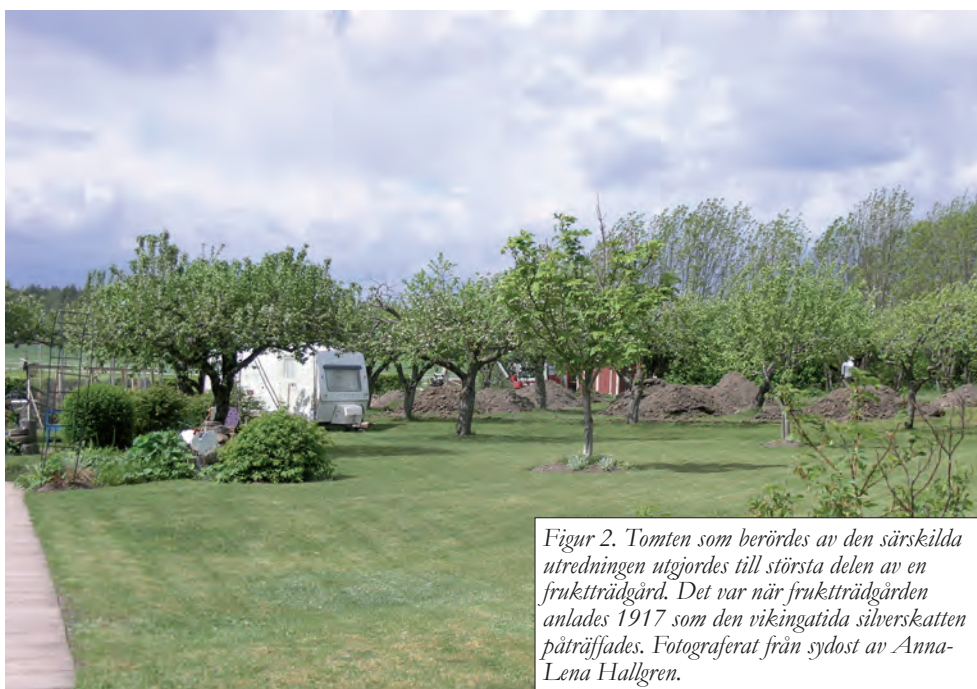
Bakgrund

Inom fastigheten Östjädra 1:7, strax norr om Dingtuna samhälle i Dingtuna socken, finns planer på att utföra en fastighetsreglering och nybyggnation. Den planerade nybyggnationen utgörs av ett bostadshus med tillhörande carport. Inom fastigheten finns idag ett mindre boningshus och en fruktträdgård (figur 2). På platsen för den planerade nybyggnationen påträffades 1917 en silverskatt (Dingtuna 378:1). Skatten, som är Västmanlands största vikingatida silverskatt, består av 58 hela och fragmenterade smycken, bitsilver samt ett stort antal mynt. Mynten utgörs till största delen av fragmenterade arabiska dirheme (56 hela och omkring 2 000 fragment). De arabiska mynten är till största delen präglade under första halvan av 900-talet. I skattfyndet ingår även 87 danska mynt. Dessa är präglade för Harald Blåtand i Hedeby någon gång mellan 975 och 985 e.Kr. Skatten påträffades då den fruktträdgård som än idag finns kvar anlades. På ungefär 0,25 meters djup stötte man på ett ”grovt, söndrigt lerkärl, som till bredden var fyllt av allehanda silverföremål” (Schnittger 1920).

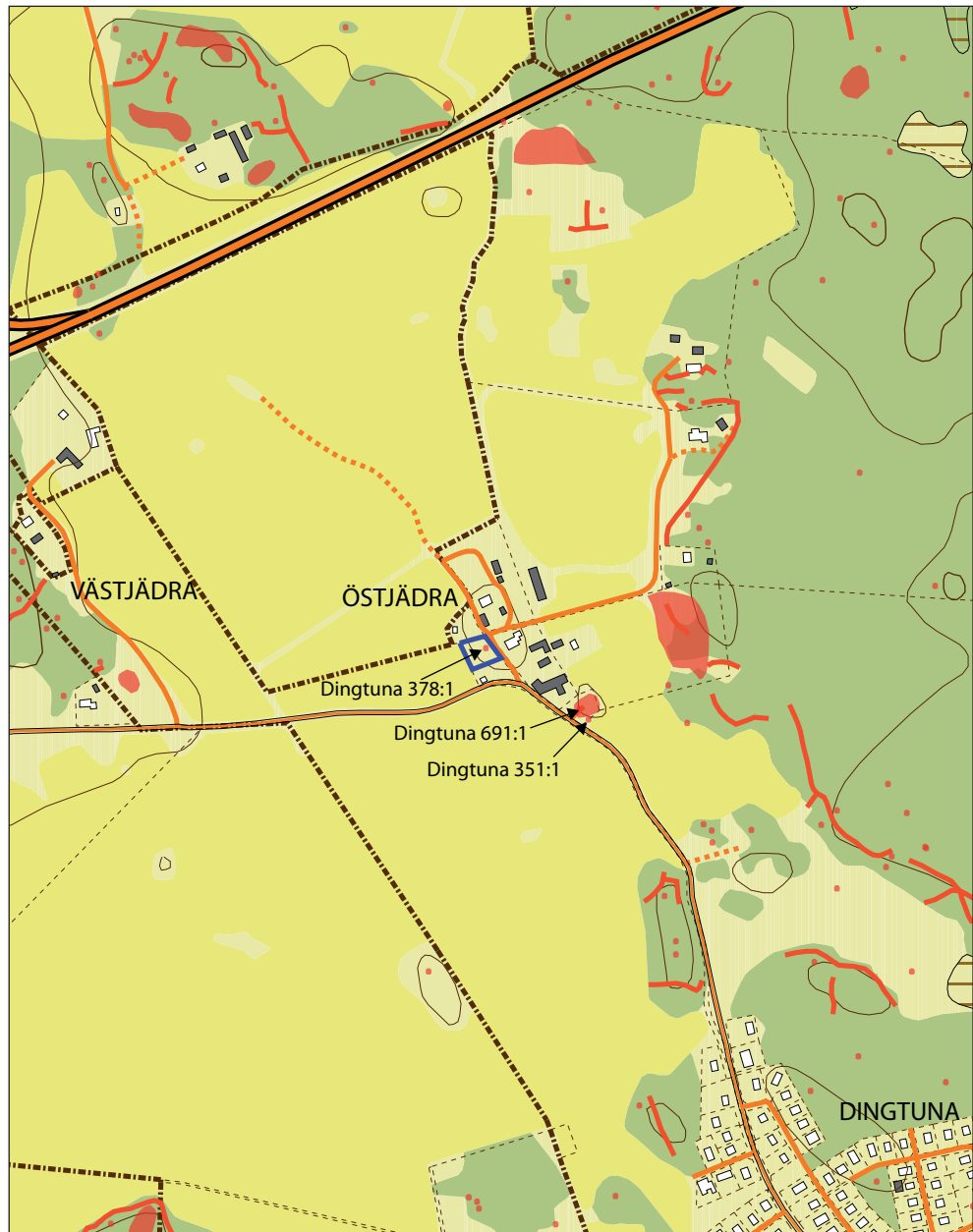
Länsstyrelsen beslutade med anledning av detta att bekosta en särskild utredning etapp 2 för att klargöra om fornlämning Dingtuna 378:1, eller andra lämningar som inte är synliga ovan mark, berörs av det planerade arbetsföretaget. Resultaten från utredningen ska ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av företagets tillåtighet enligt 2 kap KML och om ytterligare åtgärder krävs.

Topografi och fornlämningsmiljö

Topografiskt kännetecknas området kring Dingtuna av ett för Mälardalen karakteristiskt sprickdalslandskap med moränhöjder och sedimentfyllda dalgångar (figur 1 och 3). Östjädra ligger på två mindre moränhöjder som endast marginellt höjer sig över den omgivande åkermarken. Dagens bebyggelse ligger omkring 20 meter över havet. Den uppodlade marken runt gården omgärdas i samtliga väderstreck av skogklädda moränhöjder vilka, som mest, reser sig upp mot 40 meter över havet.

Figur 2. Tomten som berördes av den särskilda utredningen utgjordes till största delen av en fruktträdgård. Det var när fruktträdgården anlades 1917 som den vikingatida silverskatten påträffades. Fotograferat från sydost av Anna-Lena Hallgren.

Figur 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan med fornlämningar markerade med rött. De enskilda fornlämningar som nämns i texten har markerats med fornlämningsnummer (FMIS). Utredningsområdet är markerat med en blå, ofylld, polygon. Skala 1:10 000.

I direkt anslutning till bebyggelsen i Östjädra finns inga ovan mark synliga fornlämningar. Däremot har vikingatida fynd påträffats vid tidigare gjorda markarbeten på gården. Den vikingatida silverskatt som föranledde den nu genomförda utredningen påträffades 1917 vid trädgårdsarbete på platsen när fruktträdgården skulle anläggas. Skatten, som för övrigt är Västmanlands största vikingatida silverskatt, består av 58 hela och fragmenterade smycken, bitsilver samt ett stort antal mynt. Mynten utgörs till största delen (94%) av fragmenterade arabiska dirhemer (56 hela och omkring 2000 fragment, slutmynt 991). Majoriteten av de arabiska mynten är präglade i Samarkand eller Taschkend (al-Shach) under första halvan av 900-talet (Schnittger 1920, s. 36). I skattfyndet ingår även 87 danska mynt. Dessa är präglade för Harald Blåtand i Hedeby någon gång mellan 975 och 985 e.Kr. (Duczko 1995, s. 652). Skatten har således en extrem icke-nordisk sammansättning, exempelvis finns inga engelska mynt, och den liknar mest skatter från västslaviskt område (Jonsson 2002).

Figur 4. Två av de förgyllda remtysbeslag i Borrestil som påträffades i en av de delundersökta gravarna på det vikingatida gravfältet Dingtuna 681. Foto: Ib Gyllinger, VLM.

Mindre än 150 meter sydost om fyndplatsen för skatten finns ett vikingatida gravfält (Dingtuna 691). Gravfältet upptäcktes i samband med att en äldre transformatorstation skulle byggas om 2002 (Hallgren 2005). Vid ombyggnaden skulle stationens äldre transformatorer ersättas av en ny och äldre markledningar bytas ut mot nya. Under den tid då transformatorstationen varit i bruk

hade ett stort antal kablar, plintar och fundament grävts ner på platsen. Vid den arkeologiska undersökning som följde efter det att skadade gravar upptäckts (tack vare en uppmärksam grävmaskinist) konstaterades att gravfältet var helt perforerat och endast mindre orörda ytor låg kvar som öar mellan alla nedgrävda kablar och fundament. Vid den arkeologiska undersökningen, som till stor del gick ut på att rensa upp schaktväggar i äldre kabelschakt, dokumenterades 16 anläggningar. 12 av dessa utgjordes av delar av gravar, och resterande fyra av härदार och stolphål. Uppskattningsvis rörde det sig om delar av 8 gravar, samtliga mer eller mindre skadade av sentida markingrepp. En av de gravar som delvis undersöktes visade sig innehålla praktfulla, förgyllda, remtysbeslag i Borrestil. Flera av beslagen var i det närmaste identiska med beslagen i den s.k. skipshaugen, haug 1 i Borre, Vestfold, Norge (Brøgger 1917, Myhre & Gansum 2004).

Genom fyndmaterialet i två av de undersökta gravarna vet vi att gravfältet var i bruk under första halvan av 900-talet (Hallgren 2005). Ett lösfynd i form av en senvikingatida spjutspets antyder att gravfältet fortsatt att utnyttjas in i 1000-talet. Lösfyndet (Dingtuna 351) påträffades vid markarbeten i åkern, omkring 15 meter söder om gravfältet. Det rika vikingatida fyndmaterialet som påträffats, dels silverskatten, dels graven med bland annat de förgyllda remtysbeslagen, visar på en ekonomiskt välmående gård vars invånare haft omfattande kontakter med omvärlden.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att klargöra om det finns fornlämning som inte är synlig ovan mark och att avgöra om det finns rester av silverskatten Dingtuna 378:1. Resultaten från utredningen kommer att ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av företagets tillrådighet enligt 2 kap KML och om ytterligare arkeologisk åtgärder krävs.

Om rester av Dingtuna 378:1 påträffades skulle utredningen bedöma:

- dess bevarandegrad
- dess karaktär
- dess mängd
- dess avgränsning
- preliminär datering

Om okända lämningar påträffades på platsen skulle samråd omgående hållas med länsstyrelsen.

Avvikelser från undersökningsplanen

Då det i ett tidigt skede av fältarbetet stod klart att det både fanns rester av silverskatten Dingtuna 378:1 och tidigare okända boplatslämningar inom utredningsområdet kontaktades ansvarig handläggare på Länsstyrelsen. Efter ett samråd i fält med Länsstyrelsen beslöt det att vi i första hand skulle försöka avgränsa utbredningen av de boplatslämningar som framkommit.

Genomförande, metod och dokumentation

Sammanlagt öppnades omkring 130 m² fördelat på fyra schakt. I samband med att grässvålen avlägsnades avsköts schakten med metalldetektor (figur 5). Där detektorn indikerade förekomst av ädelmetall söktes jorden igenom för hand. I schakt 4, där det första silvermyntet (F1) påträffades, togs endast grässvålen samt den översta delen av matjordslagret bort. Efter samråd med Länsstyrelsen avbröts arbetet i detta schakt. Övriga schakt grävdes ner till orörd undergrund. En översiktlig metalldetektering gjordes även av ytor vid sidan av schakt 4 varpå ytterligare ett möjligt silvermynt (F3) framkom. Det fanns dock ingen möjlighet att systematisk avsöka området med metalldektor inom ramen för det här projektet.

Schakt, anläggningar och lösfynd mättes in med GPS (Trimble Juno SC). Framkomna anläggningar rensades fram varefter de mättes in, beskrevs och fotograferades. Anläggningarna mättes in som punkter. Utifrån handritade översiktsplaner och beskrivningar har utbredningen av de enskilda anläggningarna digitaliserat och presenteras här i figur 6.

Inga anläggningar undersöktes. Utifrån anläggningarnas utseende i plan har en preliminär klassificering gjorts. Rensfynd från anläggningar och lager tillvaratogs i de fall de antogs ha någon form av informationspotential. Likaså insamlades träkol för datering i några av anläggningarna.

I schakt 1–3 upprättades minst en kortare sektion i vardera schakt för att visa lagerföljden i området. Inga av dessa återges dock i föreliggande rapport då de får anses ha ett begränsat informationsvärde. Fotodokumentation (digitalfoto) har gjorts av såväl anläggningar, områdets topografi samt arbetets fortskridande.

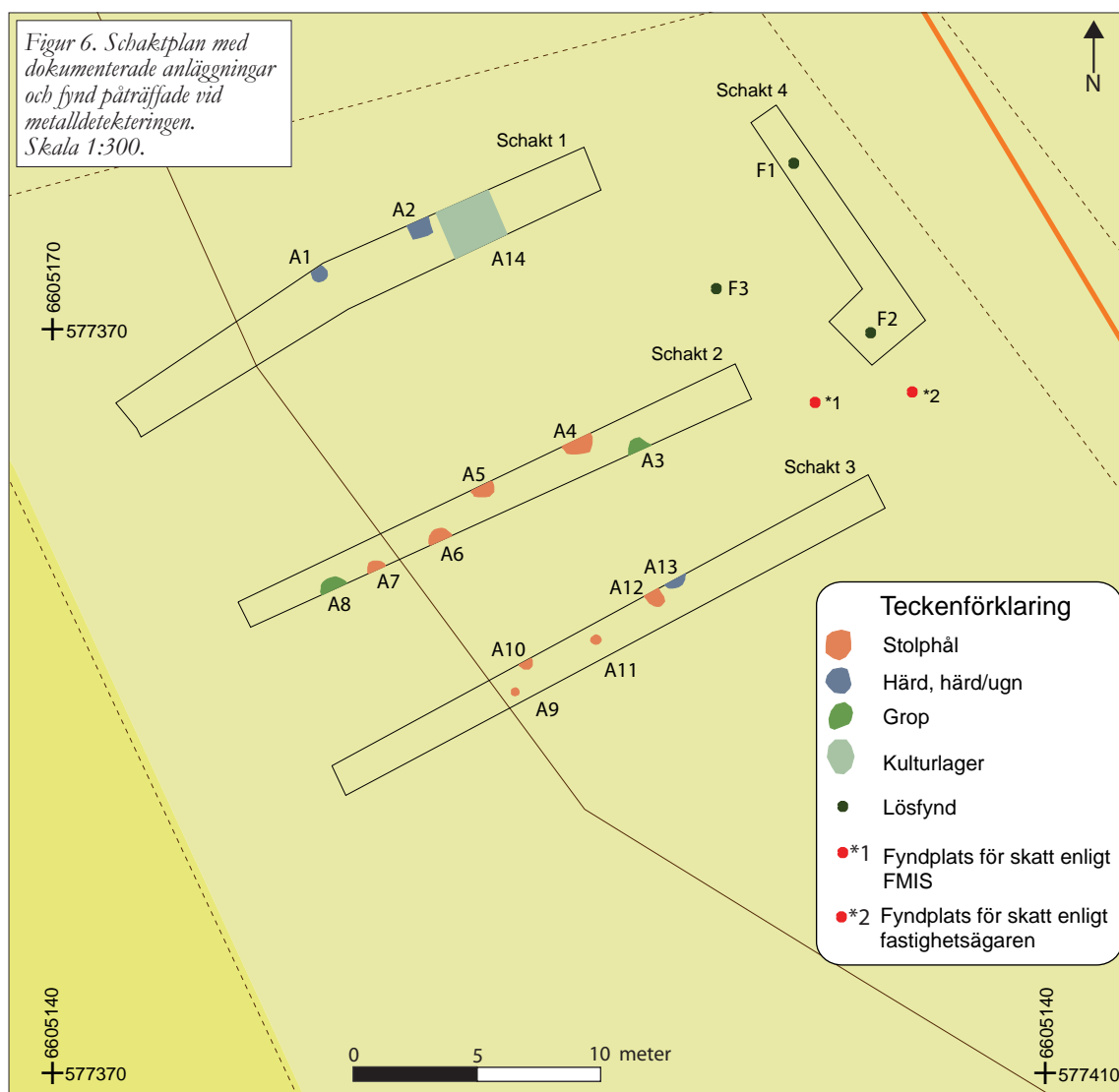
Figur 5. I samband med schaktningen avsköts delar av tomten med metalldetektor. Här Jan Äblström i arbete med metalldetektorn. Fotograferat från nordväst av Anna-Lena Hallgren.

Resultat

Fyra schakt (1–4) med en sammanlagd storlek på omkring 130 m² öppnades (figur 6). Längden på schakten varierade mellan 11 och 25 meter. Schakt 1–3 grävdes ner till anläggningsförande nivå som här återfanns mellan 0,4 och 0,55 meter under befintlig markyta. I schakt 4 där silverföremålen, F1 och F2, påträffades direkt under grässvålen avbröts vidare schaktning.

I schakt 2 och 3 utgjordes undergrunden som förväntat av lera. I schakt 1 utgjordes den av någon form av morän med skarpkantade stenar i varierande storlek blandat med lera och silt. Lagret påminde närmast om påförda bärlager.

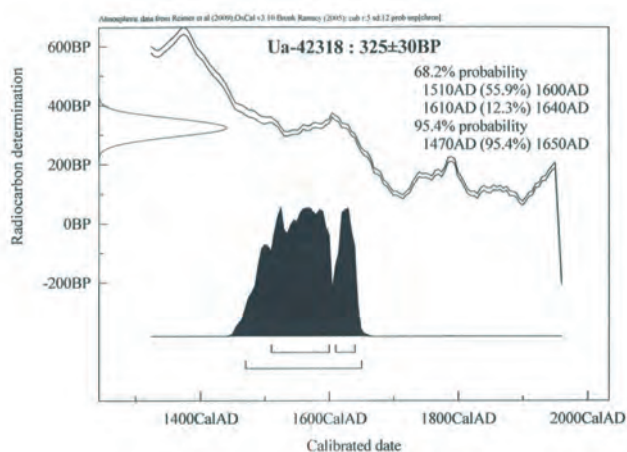
I samband med att grässvålen avlägsnades avsåktes schakten med metalldetektor (figur 5). Där detektorn indikerade förekomst av ädelmetall söktes jorden igenom för hand. Initialt avsåktes även ytor runt schakt 4 (som var det första schaktet som togs upp). Då detektorn indikerade flera träffar utöver de tre som redan hade tillvaratagits (F1–3) kontaktades Länsstyrelsen för samråd. Efter detta avbröts avsökningen efter ytterligare silvermynt utanför schakten.

Anläggningar

I samtliga tre schakt som grävdes ner till anläggningsförande nivå påträffades boplatzanläggningar i form av 8 stolphål (A4–7, 9–12), två härdar (A1, 13), en möjlig ugn (A2), två gropar (A3, 8) och kulturlager (A14). Ingen av anläggningarna undersöktes utan rensades endast fram och dokumenterades. Samtliga åtta stolphål återfanns i schakt 2 och 3. Huruvida de utgör delar av ett eller flera stolpbyggda hus eller inte går inte att avgöra utifrån de upptagna schakten.

I schakt 1 återfanns en i det närmast rektangulär anläggning (ej avgränsad mot norr) som innehöll rikligt med lerklining, träkol och obrända ben (ej tillvaratagna). Anläggningen (A2) avgränsades av en vällagd stenkant av knytnävsstora stenar. Söder om anläggningen fanns en rödbränd yta. Anläggningen tolkades som någon form av eldstad eller ugn.

Träkol (gran) som plockades ytligt i anläggningen har ¹⁴C-daterats till 1470–1650 e.Kr (Ua-42318, kal. 2 sigma).

Figur 7. Ett träkolsprov (gran) från en härd/ugn, A2, har ¹⁴C-daterats vid Ängströmlaboratoriet i Uppsala. Resultatet visar på en datering till 1500- eller 1600-tal.

Fynd

Vid rensningen påträffades fynd i form av enstaka keramikfragment, bränd lera, obrända ben och slagg i några av anläggningarna. Inslaget av klart efterreformatoriskt materialet var förvånansvärt litet i de tre schakten. Förutom enstaka tegelfragment som återfanns vid rensning av gropen A3 och i kulturlagret (A14) var inslaget av tydligt recent material koncentrerat till den ovanliggande matjorden. Ytligt i stolphålet A5 samt i kulturlagret A14 framkom förhistorisk keramik. Relativt mycket smidesslagg påträffades, både vid schaktning och metalldetektering, framförallt i schakt 2.

Figur 8. Det arabiska silvermyntet, F1. KMK dnr 711-440-2011. Foto: KMK. Skala 1:1.

Figur 9. Det möjliga silvermyntet, F3. KMK dnr 711-440-2011. Foto: KMK. Skala 1:1.

Vid metalldetekteringen påträffades tre föremål där detektorn indikerade för ädelmetall. Dessa utgjordes av ett arabiskt silvermynt (F1), ett obestämt, möjligt silvermynt (F3) samt del av en sked? i vitmetall (F2).

Det arabiska silvermyntet, en dirham, är präglad i Taschkend (al-Shash) år 906/7 för Emir Isma'il b. Ahmad i den persiska furstefamiljen Samaniderna. Nästan samtliga arabiska silvermynt i Östjädraskatten är slagna för Samanid-furstar i Transoxanien och präglade antingen i Samarkand eller i Taschkend (al-Sash) (Schnittger 1920, s. 36). Det nyfunna myntet F1 faller således väl in bland de övriga mynten i skatten.

Myntet är klippt ungefär på mitten. I kanten där myntet klippts finns ett, eller möjligen två rundade hål. Möjligen utgör detta/dessa nithål för fästen till ett hänge.

Det andra eventuella myntet (F3) har inte kunnat typbestämmas. Enligt experter på KMK är det inte helt säkert att det är ett mynt (bilaga 3). Möjligen finns en otydlig, svag prägning, eventuellt med strålar runt ett huvud. Det dåliga skicket kan bero på att det delvis kan vara smält. Det rör sig dock inte om ett arabiskt silvermynt.

Ytterligare ett fragmenterat metallföremål (F2) påträffades med hjälp av metalldetektorn innan avsökningen av området avbröts. Det rör sig sannolikt om ett fragment av en sked (F2) tillverkad i vitmetall? (s.k. babitt). Babitt är en legering bestående av tenn, antimon och koppar. Legeringen uppfanns 1839 av amerikanen Isaac Babbitt (Wikipedia). På skedbladets utsida syns en dekor i form av ett flikigt akantusblad flankerat av två voluter. Dekoren, liksom metallen, indikerar en datering till 1800-tal.

Övriga fynd

Vid schaktningen påträffades även förhistorisk keramik (F4 och F5), obrända ben och bränd lera (ej tillvarataget). De två keramikfragmenten framkom vid upprensning av dels en härd (A5), dels ett kulturlager (A14). Keramiken går inte att datera närmare än till järnålder.

Figur 10. Ornerat fragment i silver? (F2). Möjligen del av sked. Foto: Anna-Lena Hallgren.

Figur 11. Två keramikfragment (F4 t.v. och F5 t.h.) som påträffades vid framrensningen av två anläggningar. Keramiken är av allmän järnålderstyp. Foto: Anna-Lena Hallgren.

Utvärdering

Om rester av silverskatten Dingtuna 378:1 påträffades skulle utredningen bedöma:

- dess bevarandegrad
- dess karaktär
- dess mängd
- dess avgränsning
- preliminär datering

Om okända lämningar påträffades på platsen skulle samråd omgående hållas med länsstyrelsen. Då det i ett tidigt skede av fältarbetet stod klart att det både fanns rester av silverskatten Dingtuna 378:1 och tidigare okända boplatslämningar inom utredningsområdet kontaktades Länsstyrelsen. Efter ett samråd i fält med Länsstyrelsen beslöts det att vi i första hand skulle försöka avgränsa utbredningen av de boplatslämningar som framkommit.

Den exakta fyndplatsen för den vikingatida skatten går naturligtvis inte med säkerhet att peka ut idag med tanke på att det snart är hundra år sedan den påträffades. Inför utredningen hade platsen markerats ut i fält av en man som ska ha varit med då skatten påträffades (markerad med *2 i figur 6). I FMIS ligger markeringen ca 4,5 längre västerut (markerad med *1 i figur 6). De två silvermynt som nu framkom vid metalldetekteringen ligger mellan 8 och 10 meter norr och nordnordväst om de utpekade fyndplatserna. De två mynt som nu påträffades framkom mer eller mindre direkt under grässvålen vilket tydligt visar att platsen är omgrävd. En mer systematisk avsökning med metalldetektor skulle sannolikt generera ytterligare spridda fynd från silverskatten.

Beträffande de boplatslämningar som framkom i schakt 1–3 har någon tydlig avgränsning inte kunnat göras inom utredningsområdet. Inte heller föreligger några säkra dateringar av boplatslämningarna. De fynd av förhistorisk keramik som påträffades indikerar dock att åtminstone delar av de framkomna anläggningarna är förhistoriska. Värdet av resultatet från den utförda ¹⁴C-dateringen till 1500- eller 1600-tal är tveksamt. Att det har funnits en bebyggelse i närheten under perioden vet vi utifrån skriftliga källor och det historiska kartmaterialet. Det finns dock inga byggnader angivna på platsen för utredningsområdet i det äldre kartmaterialet. Med tanke på läget, både i direkt anslutning till den vikingatida silverskatten, men även i förhållande till det vikingatida gravfältet Dingtuna 691, beläget drygt 100 meter mot sydost (Hallgren 2005), samt läget vid gården Östjädra, förefaller en vikingatida datering av boplatsen högst sannolik.

Referenser

Alström, U., Anttila, K. 2005. *Kabelgrävning i Dingtuna samhälle*. Västmanlands läns museum. Kulturmiljövårdsavdelningen rapport A2002:A89. Västerås.

Brøgger, A. W. 1916. Borrefundet og Vestfoldkongenes graver. *Videnskapselskapets Skrifter II. Hist.-Filos. Klasse* 1916. No. 1. Kristiania.

Hallgren, A-L. 2005. *Östjädra—ett vikingatida gravfält bland högspänningskablar och transformatorer. Arkeologisk undersökning. RAÄ 691. Östjädra 1:12, Dingtuna socken, Västmanland*. Västmanlands läns museum. Kulturmiljövårdsavdelningen rapport A2005:A8. Västerås.

Jonsson, K. 2002. *Myntfynd från Västmanland*. Verksamhetsberättelse 2002. Numismatiska forskningsgruppen. s. 2–6. <http://www.numismatiskafor forskningsgruppen.su.se/content/1/c4/30/20/verksamhetsberattelse-2002.pdf>.

Myhre, B. och Gansum, T. 2004. *Skipsbaugen 900 e.Kr. Borrefundet 1852/2002*. Horten.

Schnittger, B. 1920. Silverskatten från Östjädra. *Västmanlands Fornminnesförenings årsskrift X*. Västerås.

Arkiv

Fornsök (FMIS). [<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>]

Tekniska och administrativa uppgifter

KM projektnr:	11017
Länsstyrelsens dnr, beslutsdatum:	431-1639-10, daterat 2011-02-25
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Landskap:	Västmanland
Län:	Västmanlands län
Kommun:	Västerås
Socken:	Dingtuna
Fastighet:	Östjädra 1:7
Fornlämning:	Dingtuna 378:1
Kartblad:	11G 1g
Koordinater:	x6605140, y577370
Höjd över havet:	Ca 20 m
Typ av undersökning:	Särskild utredning
Undersökningsperiod:	24–25 maj 2011
Utredningsområdets storlek:	Ca 1 300 m ²
Undersökt yta:	Ca 130 m ²
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	Rh 2000
Inmättningsmetod:	GPS (Trimble Juno SC)
Personal:	Anna-Lena Hallgren (projektledare) Jan Ählström
Dokumentationshandlingar:	Digitala mätfiler och fotografier förvaras på KM.
Fynd:	Fynden F1 och F3 är inlämnade till Kungliga myntkabinettet, F2, F4, F5 förvaras på KM i väntan på beslut om fyndfördelning.

Bilaga 1. Schaktlista

Schakt	Storlek (m)	Beskrivning	Anl
1	22x1,6-1,9, djup=0,2-0,5	Bottnade i morän. Föreföll delvis omgrävt. I matjorden inslag av tegel, enstaka slagg.	A1, 2, 14
2	23x1,6-2, djup=0,3-0,55	Bottnade i lera förutom i nordligaste delen, där morän. Relativt mycket slagg, både vid schaktning och detektering.	A3-8
3	25x1,6, djup=0,3-0,55	Bottnade i lera. I norr delen rikligt med sten över leran.	A9-13
4	11x1,6-2,6, djup=0,05-0,2	Endats gräsvål och ställvis övre del av matjordslagret borttaget. Rikligt med småsten i matjordslagret. Här var inslaget av recent material i form av glas, porslin etc. som störst. Föreföll omgrävt. Fynd av arabiskt silvermynt och fragment av sked? i vitmetall.	-

Bilaga 2. Anläggningslista

Anr	Typ	Storlek (m)	Anmärkning	Schakt
1	Härd	0,4x0,4	Kolrik i ytan. Anlagd på stenig. Intill norra schaktväggen. Träkol insamlad från ytan. Ca 0,4 m under befintlig markyta.	1
2	Härd/ugn?	0,5x0,4	Närmast rektangulär. Ej avgränsad mot norr. Rikligt med bränd lera och träkol. Söder om anl. ytan bränd. Ca 0,4 meter under befintlig markyta.	1
3	Grop	0,45x0,25	Ej avgränsad mot s. Fyllning av kolrik silt, tegel i ytan. Tydlig avgränsning, nedgrävd i lera. 0,45 meter under befintlig markyta.	2
4	Stolphål?	0,7x0,3	Ej avgränsad mot n. Tydlig avgränsning. Fyll av gråsvart siltblandad lera. Nedgrävd i lera. Obrända djurben i ytan. Nedgrävningen synlig 0,52 under befintlig markyta.	2
5	Stolphål	0,8x0,5	Ej avgränsad mot n. Intill större stenblock i v. Fyll av kol- och sotrik siltblandad lera. Keramikfragment ytligt i anläggningen. 0,42 m under befintlig markyta.	2
6	Stolphål	0,6x0,6	Ej avgränsad mot s. Enstaka sten i n. del. Fyll av gråsvart-gråbrun siltblandad lera. Tydligt avgränsad. Nedgrävd i lera. Bränd lera och enstaka kolstänk i ytan. . 0,4 m under befintlig markyta.	2
7	Stolphål	0,6x0,6	Ej avgränsad mot s. Rel. Vålavgränsad. Fyll av grå-gråsvart lera. Nedgrävd i lera. 0,4 m under befintlig markyta.	2
8	Grop	1,1x0,5	Ej avgränsad mot s. Tydlig nedgrävningsskant. Fyllid av kantiga stenar, ca 0,1-0,15 m stora.	2
9	Stolphål	0,38x0,36	Runt, rel. Vålavgränsat. Fyll av gråsvart lera. Enstaka stenar i s. del. Nedgrävd i lera. Ca 0,48 m under befintlig markyta.	3
10	Stolphål	0,5x0,38	Rel. tydlig avgränsning. Enstaka kolstänk i ytan. Ca 0,46 m under befintlig markyta.	3
11	Stolphål	0,58x0,52	Vålavgränsat, rundat, enstaka mindre stenar i fyllningen som bestod av gråbrun siltblandad lera. . Ca 0,46 m under befintlig markyta.	3
12	Stolphål		Ej avgränsat mot n. Ej helt framrensad. Stenskonig med 0,2-0,3 m stora stenar, ngt kantiga. Tydlig nedgrävningsskant i v. Obränd djurtand i matjord. Ca 0,45 m under befintlig markyta.	3
13	Härd?	0,9x0,3	Ej avgränsad mot n. Relativt kolrik i ytan. Enstaka stenar, någon skörbränd. Nedgrävd i lera.	3
14	K-lager	2,5x-	Kulturlager. Kol- och sotrik silt. Bränd lera, obrända ben och tegel? I ytan av lagret.	1

Bilaga 3. Fyndlista

Fnr	Sakord	Material	Kontext	Beskrivning
1	Mynt	Silver	Lösfynd i schakt 4	Halvt arabiskt silvermynt. Framkom ca 0,15 m under befintlig markyta i matjorden. Myntbestämning KMK: Efterskörd 2010, 2 mynt, RAÄ 378:1, KMK dnr 711-440-2011 Tillhör 1917 år fynd, invnr SHM-KMK 16217. F1. Fragment 1,28g, perforerad Islamiskt silvermynt, valör dirham, Samanid Kalif [al-Muktafi], Emir [Isma`il b. Ahmad] [al-Shash] 29[4] (906/7 eKr), stamp 2/R- 2011-06-14 GR
2	Sked?	Vitmetall?	Lösfynd i schakt 4	Fragment av sked?. Lätt skålat, ca 35x28x1 mm.
3	Mynt	Silver?	Lösfynd	Del av silvermynt, fragment. Lätt uppvikta kanter. Framkom vid metalldetektering direkt under grässvålen, ca 0,05–0,08 m under markytan. Myntbestämning KMK: Efterskörd 2010, 2 mynt, RAÄ 378:1, KMK dnr 711-440-2011 Tillhör 1917 år fynd, invnr SHM-KMK 16217. F3, silver? Oklart om det är ett mynt. I varje fall ej islamisk. Otydlig, svag prägling? Har smält delvis? Engelsk typ? Karolingisk? Strålar runt huvud? (dock för stor för att vara västerländsk; diameter 25 mm), Fragment, 0,45g. 2011-06-14 GR
4	Kärl	Keramik	Rensfynd i A5	Järnålderskaraktär
5	Kärl	Keramik	Rensfynd k-lager (A14)	Järnålderskaraktär

Figurförteckning

Figur 1. Utdrag ur digitala Gröna kartan. Skala 1:50 000.	4
Figur 2. Tomten som berördes av den särskilda utredningen utgjordes till största delen av en fruktträdgård. Foto: Anna-Lena Hallgren.	6
Figur 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan med fornlämningar markerade med rött. Utredningsområdet är markerat med en blå, ofylld, polygon. Skala 1:10 000.	7
Figur 4. Två av de förgyllda remtysbeslag i Borrestil som påträffades i en av de delundersökta gravarna på det vikingatida gravfältet Dingtuna 681. Foto: Ib Gyllinger, VLM.	8
Figur 5. I samband med schaktningen avsåktes delar av tomten med metalldetektor. Foto: Anna-Lena Hallgren.	9
Figur 6. Schaktplan med dokumenterade anläggningar och fynd. Skala 1:300.	10
Figur 8. Det arabiska silvermyntet, F1. KMK dnr 711-440-2011. Foto: KMK. Skala 1:1.	11
Figur 9. Det möjliga silvermyntet, F3. KMK dnr 711-440-2011. Foto: KMK. Skala 1:1.	11
Figur 7. ¹⁴ C-graf. Ängströmlaboratoriet i Uppsala.	11
Figur 10. Ornerat fragment i silver? (F2). Möjligen del av sked. Foto: Anna-Lena Hallgren.	12
Figur 11. Två keramikfragment (F4 och F5). Foto: Anna-Lena Hallgren.	12